

Hromadná pripomienka LZ VLK
k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov

Lesoochranárske zoskupenie VLK (LZ VLK), so sídlom 082 13 Tulčák 310 predkladá hromadnú pripomienku k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Pripomienkovaný materiál zverejnilo Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky dňa 29. októbra 2018 pod rezortným číslom 11029/2018 – 9.1. Dátum ukončenia medzirezortného pripomienkového konania je 20. november 2018. Pripomienkovaný materiál je zverejnený na stránke <https://www.slovlex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2018/780> pod číslom LP/2018/780.

Pripomienka je zásadná vo všetkých bodoch a v celom texte.

Predložená novela zákona o ochrane prírody a krajiny (zákon) naďalej umožňuje zasahovanie a manažovanie vo všetkých typoch chránených území, vrátane území s najprísnejším stupňom ochrany. Preto:

1. *požadujeme, aby zákon obsahoval jasnú definíciu bezzásahového spôsobu ochrany a to:*

bezzásahové územie – územie, v ktorom je zakázané vykonávanie akejkoľvek lesohospodárskej činnosti, vykonávanie práva poľovníctva, usmrcovanie živočíchov, zasahovanie do vegetačného a pôdneho krytu, používanie chemických látok, pohyb motorových vozidiel a vykonávanie akýchkoľvek iných činností narúšajúcich pokoj a bezzásahový vývoj územia. V tomto území je povolený neinvazívny výskum. Zákazy neplatia v prípade bezprostredného ohrozenia života alebo zdravia človeka, vykonávania štátneho dozoru alebo inej kontrolnej činnosti, bezprostredného ohrozenia bezpečnosti Slovenskej republiky cudzou mocou, a v prípade nevyhnutných činností vykonávaných v súvislosti s ochranou štátnej hranice alebo jej správou.

2. *požadujeme, aby zákon transparentne a jasne odlišil ochranu území zabezpečovanú manažmentovými zásahmi a ochranu území zabezpečovanú bezzásahovým spôsobom ochrany;*

3. *požadujeme, aby bolo v zákone určené, že celková rozloha území chránených bezzásahovým spôsobom sa bude postupne zvyšovať až do stavu, kedy tieto územia budú zaberat' 10% rozlohy SR, pričom tieto územia sa budú nachádzať v národných parkoch i mimo národných parkov;*

4. *požadujeme, aby zákon zakotvil povinnosť, že jadrovú zónu národných parkov budú tvoriť územia chránené bezzásahovým spôsobom a ich rozloha sa bude postupne zvyšovať na 75% rozlohy národného parku;*

5. *požadujeme, aby sa na schvaľovanie programov starostlivosti o chránené územia vzťahovali všeobecné predpisy o správnom konaní;*

6. *požadujeme umožnenie voľného pešieho pohybu ľudí v chránených územiach; voľný pohyb v konkrétnych chránených územiach, v ktorých bude potrebné pohyb ľudí usmerňovať alebo regulovať z dôvodov zabezpečenia ochrany prírody a krajiny, obmedzí orgán ochrany prírody.*

V prípade neakceptovania zásadných pripomienok žiada Lesoochranárske zoskupenie VLK návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov stiahnuť z legislatívneho procesu a prepracovať v spolupráci s dotknutými záujmovými skupinami.

Odôvodnenie:

Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 obsahuje ciele zamerané na zjednodušenie systému chránených území a stupňov ochrany a dodržiavanie bezzásahovosti v najprísnejšie chránených územiach.

Podľa predloženej novely predstavuje najprísnejší stupeň ochrany (piaty stupeň) iba jednu z mnohých foriem chránených území určených pre realizovanie manažmentových aktivít.

Predložená novela zákona nezavádza kategóriu bezzásahových území, neobsahuje definíciu bezzásahových území, ani nezjednodušuje systém ochrany chránených území. Tento systém naopak ďalej komplikuje, zneprehľadňuje

a rozširuje možnosti zasahovania aj do najprísnejšie chránených území. **Novela naďalej umožňuje v najprísnejšie chránených územiach udeľovanie výnimiek zo zakázaných činností, rozširuje okruh subjektov, pre ktoré zakázané činnosti neplatia, zachováva možnosť realizovať zakázané činnosti na základe dohôd, ktoré sú vyňaté spod správneho konania a teda spod verejnej kontroly, umožňuje realizovanie zásahov v najprísnejšie chránených územiach prostredníctvom ich schválenia v programoch starostlivosti a dokonca zavádza možnosť zónovať jadrovú zónu národných parkov na podzóny, v ktorých bude umožnené vykonávať rôzne opatrenia a zásahy.** Na schvaľovanie programov starostlivosti o chránené územia sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní a to napriek skutočnosti, že sa jedná o zásadnú dokumentáciu určujúcu spôsob ochrany konkrétnych chránených území. Toto výraznou mierou obmedzuje možnosti verejnosti ovplyvniť výslednú podobu schváleného dokumentu. V súvislosti s obmedzovaním práv verejnosti je potrebné riešiť aj novelizačný bod týkajúci sa území sústavy NATURA 2000 a vydávania odborného stanoviska, na vydávanie ktorého sa podľa novely nemajú vzťahovať všeobecné predpisy o správnom konaní. S takýmto obmedzením práv verejnosti nemožno súhlasiť.

Novela rozširuje možnosti zónovania i maloplošných chránených území a teda aj prírodných a národných prírodných rezervácií na podzóny s rôznymi stupňami ochrany a rôznou mierou manažmentových zásahov. Rozzónovanie existujúcich maloplošných chránených území bez ich jasného zaradenia medzi územia manažované alebo bezzásahové znemožní občiansku kontrolu a výraznou mierou zvýši neprehľadnosť, v dôsledku čoho možno očakávať zvýšenie množstva podnetov a trestných oznámení, ktorých riešenie bude zaťažovať kontrolné orgány, vrátane polície SR. V manažovaných územiach je prijateľné vytvárať rôzne zóny vzhľadom k uplatňovaniu rôznych spôsobov ich manažmentu. V bezzásahových územiach je však zónovanie bezpredmetné. Bezzásahové územia nie je možné zónovať a manažment a rôznu mieru zásahov je možné aplikovať iba v ich ochrannom pásme.

Jasné rozlíšenie území, ktorých ochrana je založená na manažmentových aktivitách od území bezzásahových je základom zjednodušenia systému ochrany prírody a zvýšenia transparentnosti ochrany chránených území. Toto rozlíšenie musí byť jasné nielen v dokumentácii dostupnej verejnosti prostredníctvom štátneho zoznamu osobitne chránených území, ale i priamo v teréne.

Považujeme za potrebné ukotviť v zákone aj postupné zvyšovanie rozlohy bezzásahových území. Táto požiadavka vychádza zo skutočnosti, že rozloha území doposiaľ chránených najprísnejším stupňom ochrany je v dlhodobom horizonte neustále znižovaná (v súčasnosti štatisticky 1, 75% rozlohy SR; pokles oproti roku 2015 o 7 566 hektárov, oproti roku 2002 o 13 547 hektárov). Tento trend je potrebné zastaviť a začať zvyšovať rozlohu území chránených bezzásahovým režimom. S uvedeným súvisí aj požiadavka týkajúca sa ukotvenia zónovania národných parkov a určenia časových rámcov v zákone, nakoľko podľa aktuálneho návrhu Koncepcie ochrany prírody a krajiny na roky 2020 – 2030 sa uvažuje o 50% jadrovej zóne len v tých národných parkoch, kde to bude účelné. (citujeme: *v roku 2025 sú rozzónované všetky národné parky, kde je to účelné dosahuje zóna A (s 5. stupňom ochrany) rozlohu 50 % územia*).

Aktuálne platný plošný zákaz pešieho pohybu po chránených územiach s tretím a vyšším stupňom ochrany novela zmierňuje spôsobom, ktorý umožní orgánu ochrany prírody celé chránené územie sprístupniť voľnému pohybu verejnosti. Ako argument je uvádzané, že v prípade veľkého počtu území nemusí ísť o aktivitu, ktorá by mohla negatívne ovplyvniť predmet ich ochrany. V predloženej pripomienke navrhujeme opačný prístup a to zrušenie plošného zákazu pešieho pohybu ľudí po chránených územiach a zavedenie obmedzení len pre tie chránené územia alebo ich časti, kde je to potrebné z dôvodov zabezpečenia ochrany prírody a krajiny.

Aj keď predložená novela zavádza i zmeny, ktoré by mohli zlepšiť ochranu chránených území, je nevyhnutné novelu prehodnotiť a zapracovať do nej námietky a požiadavky uvedené v tejto hromadnej pripomienke. Pri prehodnocovaní je potrebné zvýšiť mieru ochrany drevín rastúcich v inundačných územiach a na pobrežných pozemkoch a zabrániť prebiehajúcejmu ničeniu pobrežnej vegetácie, ktorá je pre zdravé fungovanie vodných tokov nevyhnutná. Za neprijateľné považujeme i ponechanie vyplácania náhrad škôd za zver strhnutú vlkami. V stave neustále medializovaného premnoženia diviaka a jelenej zveri, ktorá je a bude predmetom masívnych odstrelov je vyplácanie „škôd“ z verejných zdrojov za strhnutú zver nepochopiteľné a neprijateľné.

Zástupcovia verejnosti:

Juraj Lukáč, LZ VLK, juro@osadne.sk

Jana Zajaková, LZ VLK, jana@wolf.sk

Viliam Bartuš, LZ VLK Východné Karpaty, vilo@wolf.sk

Peter Sabo, LZ VLK Východné Karpaty, peto@wolf.sk

Katarína Grichová, LZ VLK Čergov, katka@wolf.sk